

РОЗДІЛ 8
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ;
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

УДК 343.791

УДОСКОНАЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС
ВИКОНАННЯ РОБІТ ІЗ ПІДВИЩЕНОЮ НЕБЕЗПЕКОЮ

IMPROVE THE QUALIFICATION OF VIOLATION OF SAFETY RULES DURING WORK
PERFORMANCE WITH HIGH RISK

Бабанін С.В.,

*доцент кафедри кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

Розглянуто питання впливу окремих об'єктивних та суб'єктивних ознак на кваліфікацію порушення правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою. Зокрема, розглянуті питання впливу на кваліфікацію цього злочину таких ознак, як причинний зв'язок між порушенням правил безпеки на виробництві та його наслідками, місце вчинення злочину, ознак суб'єкта та суб'єктивної сторони. На цій основі сформульовано рекомендації щодо вдосконалення кваліфікації злочину, передбаченого ст. 272 Кримінального кодексу України.

Ключові слова: кваліфікація злочинів, порушення правил безпеки, виконання робіт із підвищеною небезпекою.

Рассмотрены вопросы влияния отдельных объективных и субъективных признаков на квалификацию нарушения правил безопасности во время выполнения работ с повышенной опасностью. В частности, рассмотрены вопросы влияния на квалификацию этого преступления таких признаков, как причинная связь между нарушением правил безопасности на производстве и его последствиями, место совершения преступления, признаки субъекта и субъективной стороны. На этой основе сформулированы рекомендации по совершенствованию квалификации преступления, предусмотренного ст. 272 Уголовного кодекса Украины.

Ключевые слова: квалификация преступлений, нарушение правил безопасности, выполнение работ с повышенной опасностью.

The questions of influence of separate objective and subjective signs on the qualification of violation of safety rules during work performance with high risk. In particular, the issues of influence on the qualification of this crime of such signs as the causal relationship between the violation of safety rules in the workplace and its consequences, the place of commission of the crime, the signs of the subject and the subjective side are considered. On this basis, recommendations for improving the qualification of the crime provided for in art. 272 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: qualification of crimes, violation of safety rules, perform high-risk work.

Постановка проблеми. Облік кримінально караних порушень правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою свідчить про наявність суттєвих розбіжностей між кількістю відкритих кримінальних проваджень за ст. 272 Кримінального кодексу (далі – КК) України [1] та кількістю цих проваджень, направлених до суду з обвинувальним актом. Так, протягом останніх трьох років кількість таких проваджень становить 5–6% від усіх облікованих (2017 р. обліковано 648, а до суду з обвинувальним актом направлено 40 кримінальних проваджень за ст. 272 КК України) [2]. І це тоді, коли, за статистичними даними Державної служби України з питань праці, від нещасних випадків на виробництві 2017 р. в Україні травмовано 4 313 осіб, з яких зі смертельним наслідком – 366 (2016 р. ці показники становили, відповідно, 4 428 та 400) [3].

Однією із причин зазначеного можуть бути недостатньо досліджені питання кваліфікації кримінально караних порушень правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою, зокрема, вплив на кваліфікацію цього злочину таких ознак, як причинний зв'язок між порушенням правил безпеки на виробництві та його наслідками, місце вчинення злочину, ознак суб'єкта та суб'єктивної сторони.

Стан опрацювання. Особливості кваліфікації злочинів проти безпеки виробництва досліджували науковці: В.І. Антипов, М.І. Бажанов, О.О. Бахуринська, В.І. Борисов, М.С. Брайнін, О.О. Дудоров, Е.М. Зінченко, Г.С. Крайник, І.П. Лановенко, В.Т. Маляренко, П.В. Мельник, В.О. Навроцький, В.І. Осадчий, В.І. Павликівський, О.О. Пащенко й ін. Проте наукові роботи щодо особливостей кваліфікації злочину, передбаченого ст. 272 КК Укра-

їни, з урахуванням сучасного кримінального, кримінального процесуального та іншого законодавства України, мають поодинокий характер.

Мета статті – визначити вплив на кваліфікацію злочину, передбаченого ст. 272 КК України, таких ознак, як причинний зв'язок між порушенням правил безпеки на виробництві та його наслідками, місце вчинення злочину, ознак суб'єкта та суб'єктивної сторони. Сформулювати рекомендації щодо вдосконалення кваліфікації цього злочину.

Виклад основного матеріалу. У ст. 272 КК України до ознак об'єктивної сторони порушення правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою віднесено настання суспільно небезпечних наслідків, а тому причинний зв'язок між діями і цими наслідками є обов'язковою ознакою такого складу злочину.

Кримінальна відповідальність за ст. 272 КК України може настати лише тоді, коли саме порушення правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою на виробництві або будь-якому підприємстві спричиняє (породжує) настання хоча б одного із суспільно небезпечних наслідків, передбачених диспозицією цієї статті: створення загрози загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків, завдання шкоди здоров'ю потерпілого (ч. 1), загибель людей або інші тяжкі наслідки (ч. 2).

Щоб вважати причинний зв'язок встановленим, необхідно з'ясувати, які вимоги правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою не були виконані особою; чи запобігало настанню шкідливих наслідків їх виконання. У разі вчинення злочину через бездіяльність важливе встановлення такої обставини: чи мала особа можливість дотриматися правил.

Так, наприклад, М., що є фізичною особою-підприємцем, одним із видів діяльності якого є розпилювання деревини, що, відповідно до пп. 104, 115 «Переліку робіт з підвищеною безпекою», затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 26 січня 2005 р. № 15, виконує роботи з підвищеною безпекою. У лісопилному цеху допустив до роботи працівників, які не пройшли навчання та перевірку знань із питань охорони праці щодо виконання робіт підвищеної безпеки, без посвідчень із правом виконання робіт на деревообробних верстатах, без проходження медичного огляду, без вступного інструктажу, не забезпечених спецодягом та іншими засобами індивідуального захисту, чим порушив ст. 18 Закону України «Про охорону праці», п. 3.17 Типового положення про порядок навчання і перевірки знань з охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 26 січня 2005 р. № 15. Крім того, М. не забезпечив наявність на стрічкопилальному верстаті переднього огородження робочого органу, блокування пуску верстата з відкритим огородженням, гальмівного пристрою, чим порушив п. 18.5.27 Правил охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості, затверджених наказом Держнаглядохоронпраці від 13 липня 2005 р. № 119. Вказані порушення створили загрозу загибелі людей та настання інших тяжких наслідків для працівників [4].

Злочинне порушення правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною безпекою може вчинятися не лише однією, а й декількома особами, кожна з яких власними діями створює сукупність умов для настання тяжких наслідків. Чинне кримінальне законодавство України не визначає поняття необережного співпричинення, тому відповідальність за скоєння такого злочину настає на загальних підставах, тобто як за необережний злочин. Ступінь та характер участі кожної особи, що необережно діє, у спричиненні наслідків на кваліфікацію злочину не впливають, а враховуються судом під час призначення покарання.

Так, наприклад, працівники Товариства з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ) «Стандарт Агро», підсобний робітник В. також, на підставі усного розпорядження директора даного підприємства К., виданого керівнику відділенням М., виконували роботи з ремонту покрівлі корівника. Роботи виконувалися без належного дозволу на проведення робіт із підвищеною безпекою (робіт на висоті), без оформлення наряду-допуску та проекту виконання цих робіт, працівниками, які не пройшли спеціальне навчання з безпосереднього проведення таких робіт та без застосування ними засобів індивідуального захисту від падіння з висоти (запобіжних поясів, страхових канатів, захисних касок). В., який працював на двоскатному даху корівника без відповідних засобів індивідуального захисту, зокрема запобіжного пояса, разом із підсобним робітником Л. несли через гребінь даху на інший бік покрівлі шиферний лист. Під час виконання цієї роботи В. став на шиферний лист, яким на гребні в даху корівника закривався отвір. Під вагою тіла шиферний лист, на який став В., розломився, через отвір у перекритті останній впав із поверхні даху на підлогу будівлі з висоти 5,7 м, що спричинило смерть В. Судом встановлено, що нещасний випадок із В. спричинений невиконанням директором К. та керівником відділенням М. ТОВ «Стандарт Агро» вимог нормативних документів у сфері безпеки виробництва [5].

Також під час вирішення питання притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які порушували правила безпеки на виробництві, треба керуватися таким: якщо причиною порушення правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною безпекою однією особою було недодержання цих правил іншою особою, а перша не мала можливості уникнути суспільно небезпечних наслідків, то кримінальна відповідальність такої особи виключається.

За необхідності для з'ясування причинного зв'язку між порушенням правил безпеки під час виконання робіт

із підвищеною безпекою та суспільно небезпечними наслідками необхідно призначати судову інженерно-технічну експертизу (у галузі охорони праці та безпеки життєдіяльності).

Правильна кваліфікація злочину, передбаченого ст. 272 КК, можлива лише з урахуванням місця та часу його вчинення, оскільки ці ознаки обов'язкові.

Місцем вчинення такого злочину є виробництво або будь-яке підприємство. Згідно з п. 5 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини проти безпеки виробництва» від 12 червня 2009 р. № 7, виробництво слід розуміти не тільки як діяльність, пов'язану безпосередньо зі створенням продукції, а й як будь-яку діяльність підприємства, установи, організації чи громадянина-суб'єкта підприємницької діяльності, в основі функціонування якої лежить праця людини, спрямована на одержання суспільно корисного результату [6].

Підприємство – це вид виробничої установи (установи, в якій виготовляється, переробляється, ремонтується тощо продукція), де зосереджені верстати, обладнання та містяться підрозділи, що виконують адміністративні, фінансові, постачальницькі й інші функції. Вид підприємства, форма власності та підпорядкованість, розміри, місцерозташування й інші ознаки не мають значення для його визнання місцем вчинення злочину, передбаченого ст. 272 КК [7].

Згідно з п. 16 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини проти безпеки виробництва» від 12 червня 2009 р. № 7, суб'єктом злочинів, передбачених ст. ст. 272–274 КК, можуть бути особи, на яких покладено обов'язок забезпечувати додержання правил безпеки під час виконання певних робіт чи на відповідних підприємствах. Це можуть бути: громадяни-суб'єкти підприємницької діяльності, службові особи (керівники робіт, інженерно-технічні працівники), робітники і службовці відповідних підприємств (цехів) та виробництв. Сторонні для цих підприємств (цехів), виробництв особи (екскурсанти, робітники інших установ та організацій тощо) можуть нести відповідальність за вказаними статтями тоді, коли до їхнього відома встановленим порядком доведено правила безпеки на відповідних об'єктах [6].

У диспозиції ст. 272 КК міститься посилання на таку додаткову (особливу) ознаку суб'єкта цього злочину, як зобов'язання дотримуватися правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною безпекою. Крім того, до робіт із підвищеною безпекою на виробництві чи будь-якому підприємстві можуть бути допущені лише повнолітні особи. Отже, й обов'язки з дотримання правил безпеки покладаються лише на осіб, які досягли 18-річного віку [7].

Суб'єкт порушення правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною безпекою є спеціальним, а саме фізична осудна особа з 18-річного віку, зобов'язана дотримуватися правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною безпекою на виробництві або будь-якому підприємстві, яка порушила ці правила, що створило загрозу загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків, завдало шкоди здоров'ю потерпілого, спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки.

Вивчення кримінальних проваджень, відкритих за ст. 272 КК, свідчить про те, що питання про неосудність або обмежену осудність особи, яка вчинила таке діяння, у цих кримінальних провадженнях не порушувалося, тому судово-психіатричні експертизи щодо зазначеного не призначалися. Проте не варто забувати про можливість різних об'єктивних і суб'єктивних чинників, які не виключають осудності особи, впливати на свідомість останньої і призводити за певних умов до порушення правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною безпекою. Так, на швидкість реакції особи на зміну обстановки можуть впливати різного роду емоційні стани (роздратованість,

хвилювання), фізіологічні стани (втомля, вживання медичних препаратів, алкогольне, наркотичне й інше сп'яніння), пора року, час доби, вік особи тощо.

Тому під час розслідування для подальшої індивідуалізації відповідальності особи треба з'ясувати всі чинники, які так чи інакше спричинили порушення особою правил, призначати за необхідності відповідні експертизи (психологічні, медичні й ін.).

Зауважимо, що для теорії кримінального права не має значення наявність в особі інших ознак, крім тих, що вона є фізичною, осудною особою, яка досягла 18 років, зобов'язана дотримуватися правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою, щоб визнати її суб'єктом злочину, передбаченого ст. 272 КК. Але це не стосується практичної сторони застосування аналізованої норми. Практика передбачає встановлення в особи, що порушила правила безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою, додаткових ознак, які не є обов'язковими для кваліфікації діяння, проте мають враховуватися під час призначення покарання або вирішення інших питань кримінально-правового характеру (звільнення від кримінальної відповідальності, покарання тощо).

Більшість помилок у кваліфікації злочинів має місце через неправильне розуміння суб'єктивних ознак або поверхневе їх з'ясування під час досудового розслідування чи в суді.

Диспозиція ст. 272 не визначає форми вини, а також не визначає за обов'язкової ознаки мотив та мету цього злочину.

Поширена думка, що вина особи за злочинне порушення правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою являє собою змішану (подвійну, складну) форму, тобто різне психічне ставлення особи у формі умислу і необережності до різних об'єктивних ознак того самого злочину. Водночас ставлення до самого порушення правил може бути як умисним, так і необережним, а ставлення до спричинених наслідків – лише необережним.

Винна особа не обов'язково повинна знати, які саме пункт чи пункти правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою вона порушує. Достатньо того, щоб особа усвідомлювала факт порушення правила в загальному вигляді, тобто знала, що є правила, які регулюють її поведінку на виробництві за конкретних умов, вони містять перелік обов'язків щодо конкретної ситуації, і згадана особа порушує якісь його положення. Водночас обвинувальний акт або вирок суду повинен містити конкретний(і) пункт(и) правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою, порушений(і) винною особою, внаслідок чого спричинені загибель людей або інші тяжкі наслідки, або створена загроза їх настання чи завдано шкоду здоров'ю потерпілого.

Так, необґрунтованим варто визнати вирок суду, що не містить вказівки на порушені нормативні акти з безпеки виробництва, щодо В., який на початку січня 2017 р., будучи відповідальною особою за правила безпеки ТОВ «Фелкон-Газ», яка зобов'язана їх дотримуватися, під час виконання робіт із підвищеною небезпекою на підприємстві – автомобільному газовому заправному пункті – порушив правила безпеки, а саме: у цистерні зі скрапленням газом відсутні громовідвід, первинні засоби пожегогасіння, замір опору ізоляції електромережі, допущено порушення відстані від цистерни зі скрапленням газом до операторної (об'єкта типу МАФ розміром 4 x 4 м), відсутня пожежна сигналізація, відстань від АГЗП до електроопори не відповідала нормам, відсутній план локалізації та ліквідації аварійної ситуації, відсутня система раннього виявлення загрози, виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщення людей, немає декларації відповідності матеріально-технічної бази, договору на аварійно-рятувальне обслуговування, блискавковідводу та заземлення блока АГЗП, ємність АГЗП розташована під електричними дротами, територія АГЗП належним чином не огорожена, на відстані менше

ніж 50 м наявні відкриті люки підземних комунікацій, на АГЗП не проведена герметизація електричних дротів, що свідчить про відсутність вибухозахисного електропостачання, внаслідок чого вказані порушення створили загрозу загибелі людей та настання інших тяжких наслідків [8].

Також неприпустимим є звинувачення особи у вчиненні злочину, передбаченого ст. 272 КК, через порушення загальних норм безпеки, не закріплених у нормативних актах встановленим порядком.

Злочинне порушення правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою можливе й за злочинної недбалості, яка характеризується відсутністю в особі усвідомлення суспільної небезпечності вчиненої нею дії (або бездіяльності), а також відсутністю передбачення можливості настання суспільно небезпечних наслідків за обов'язку і можливості суб'єкта передбачити ці наслідки.

Обов'язок передбачити можливість настання небезпечних наслідків від скоєння злочину, передбаченого ст. 272 КК, виходить із чинних правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою, що містяться в законодавчих та інших нормативних актах.

Навіть коли особа не знає про наявність чинних правил, які вона порушує, але за її посадою або виконуваною роботою та її індивідуальними якостями (вік, освіта, стан здоров'я тощо) могла ознайомитися з ними, доведеними до відома населення встановленим порядком, вона, за наявності всіх інших ознак складу злочину, підлягає кримінальній відповідальності.

У разі злочинної недбалості особа може усвідомлювати сам факт порушення правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою, але не передбачати можливості настання суспільно небезпечних наслідків. У такому разі особа усвідомлює суспільну небезпечність свого діяння як дисциплінарного або адміністративного правопорушення за наявності обов'язку та можливості усвідомлювати суспільну небезпечність його як злочину. За відсутності в особі усвідомлення факту порушення правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою в неї, звичайно, відсутнє й усвідомлення суспільної небезпечності її діяння за обов'язку та можливості це зробити.

Отже, необережне ставлення особи до злочинного порушення правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою можливе за таких варіантів: 1) особа усвідомлює, що порушує правила безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою, передбачає можливість настання шкідливих наслідків, але легковажно розраховує, що вони за даних конкретних обставин не настануть; 2) особа усвідомлює, що порушує правила безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою, але не передбачає можливості настання шкідливих наслідків, хоча повинна була і могла їх передбачити; 3) особа не усвідомлює, що порушує правила безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою, а отже, не передбачає можливості настання шкідливих наслідків, хоча повинна була і могла усвідомлювати, що порушує їх, а також те, що можуть настати шкідливі наслідки. Перший варіант – необережність у виді злочинної самовпевненості, а другий та третій – у виді злочинної недбалості.

Злочин, передбачений ст. 272 КК, не може вчинюватися з мотивом та метою. У разі скоєння такого злочину може йтися лише про мотиви та мету поведінки особи, які передували вчиненню та були наявними безпосередньо під час скоєння цього необережного злочину.

Мотив та мета поведінки особи, які передували вчиненню та були наявними безпосередньо під час вчинення злочинного порушення правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою, на кваліфікацію діяння не впливають, проте потребують обов'язкового встановлення (як і вид необережної форми вини) у процесі розслідування для подальшої індивідуалізації кримінальної відповідальності.

Висновки. Причинний зв'язок між діянням і суспільно небезпечними наслідками є обов'язковою ознакою складу злочину, передбаченого ст. 272 КК України, тому повинен встановлюватися під час вирішення питання кваліфікації скоєного за вказаною статтею КК шляхом виявлення в діях зобов'язаної дотримуватися правил безпеки на виробництві (підприємстві) особи (спеціального суб'єкта цього злочину) порушення конкретних положень нормативних актів, які гарантують цю безпеку, що стало безпосередньою і достатньою причиною настання єдиних суспільно небезпечних наслідків. Крім того, правильна кваліфікація злочину, передба-

ченого ст. 272 КК, можлива лише з урахуванням місця та часу його вчинення, оскільки ці ознаки є обов'язковими. Ставлення особи до злочинного порушення правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою визначається лише у формі необережності у трьох варіантах: перший варіант передбачає необережність у виді злочинної самовпевненості, другий та третій – у виді злочинної недбалості. Мотив та мета поведінки особи, які передували вчиненню та були наявними безпосередньо під час скоєння злочинного порушення правил безпеки щодо виконання робіт із підвищеною небезпекою, на кваліфікацію діяння не впливають.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний кодекс України / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9> (дата звернення: 21.06.2018).
2. Статистична інформація про стан злочинності та результати прокурорсько-слідчої діяльності / Генеральна Прокуратура України. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/statinfo.html> (дата звернення: 21.06.2018).
3. Статистичні дані виробничого травматизму з початку року / Державна служба України з питань праці. URL: <http://dsp.gov.ua/statystichni-dani-vyrobnychoho-travma-2/> (дата звернення: 21.06.2018).
4. Кримінальна справа № 718/1396/17. Архів Кіцманського районного суду Чернівецької області.
5. Кримінальна справа № 526/196/16-к. Архів Галяцького районного суду Полтавської області.
6. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини проти безпеки виробництва: постанова Пленуму Верховного Суду України від 12 червня 2009 р. № 7 // Законодавство України: база даних. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/va007700-09> (дата звернення: 21.06.2018).
7. Мельник М.І., Хавронюк М.І. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с. URL: <http://yport.inf.ua/stattya-272-porushennya-pravil-bezpeki-pid.html> (дата звернення: 21.06.2018).
8. Кримінальна справа № 754/3390/17. Архів Деснянського районного суду м. Києва.

УДК 343.85

ПОНЯТТЯ ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАРКОТИЗМУ НЕПОВНОЛІТНІХ ТА ЙОГО ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ

CONCEPT OF PREVENTION OF THE JUVENILE NARKOTISM AND ITS MAIN ELEMENTS

Бойсан М.Я.,

*асистент кафедри кримінального права і процесу
Інституту права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»*

У статті розглянуто поняття й елементи однієї із центральних проблем кримінології – попередження злочинності. Проаналізовано зміст понять «попередження злочинності», «профілактика злочинів», «запобігання злочинності», «припинення». Дано власне визначення поняття «попередження злочинності», виокремлено основні елементи такої діяльності.

Ключові слова: попередження злочинності, профілактика злочинів, запобігання злочинності, припинення, елементи попередження, об'єкти попередження, основні рівні і форми попередження, суб'єкти попереджувального впливу, заходи (методи) запобіжного впливу.

В статье рассмотрены понятие и элементы одной из центральных проблем криминологии – предупреждение преступности. Проанализировано содержание понятий «предупреждение преступности», «профилактика преступлений», «предотвращение преступности», «прекращение». Дано собственное определение понятия «предупреждение преступности», выделены основные элементы этой деятельности.

Ключевые слова: предупреждение преступности, профилактика преступлений, предотвращение преступности, прекращение, элементы предупреждения, объекты предупреждения, основные уровни и формы предупреждения, субъекты предупредительного воздействия, меры (методы) предупредительного воздействия.

The article deals with the concepts and elements of one of the central problems of criminology – crime prevention. The content of the concepts of “crime prevention”, “crime prevention”, “prevention of crime”, “suspension” is analyzed. The actual definition of the concept of “crime prevention” is given and the main elements of such activity are singled out.

Key words: prevention of crime, prevention of crime, prevention of crime, termination, warning elements, warning objects, key levels and forms of prevention, actors, which carry out preventive influence, measures (methods) of preventive influence.

Постановка проблеми. Вирішенню питань попередження наркотизму підпорядковані наукові дослідження й основні напрями діяльності правоохоронних органів, громадських організацій, які ведуть боротьбу зі злочинністю. Розроблення науково обґрунтованої системи запобіжних заходів – це одне з найважливіших завдань теорії та практики кримінології. Діяльність із попередження

наркотизму неповнолітніх – складник політики держави та має на меті досягнення таких цілей: скорочення й якісна зміна структури наркотизму неповнолітніх; сприяння створенню та зміцненню в суспільстві атмосфери спокою і стабільності; усунення причин та умов наркотизації; забезпечення виправлення, перевиховання та ресоціалізації неповнолітніх; вплив на негативні елементи їхнього без-